

Замки української культури, які перебувають на межі зникнення.

Працювали над проектом: Циган Денис, Ярина Прокопець, Парубоча
Вероніка та Коваль Наталія.

□ Унікальне історичне і культурне надбання України у вигляді монастирів, палаців і оборонного форту безслідно йде в небуття через відсутність фінансування та реставраційних робіт і елементарної уваги з боку влади.

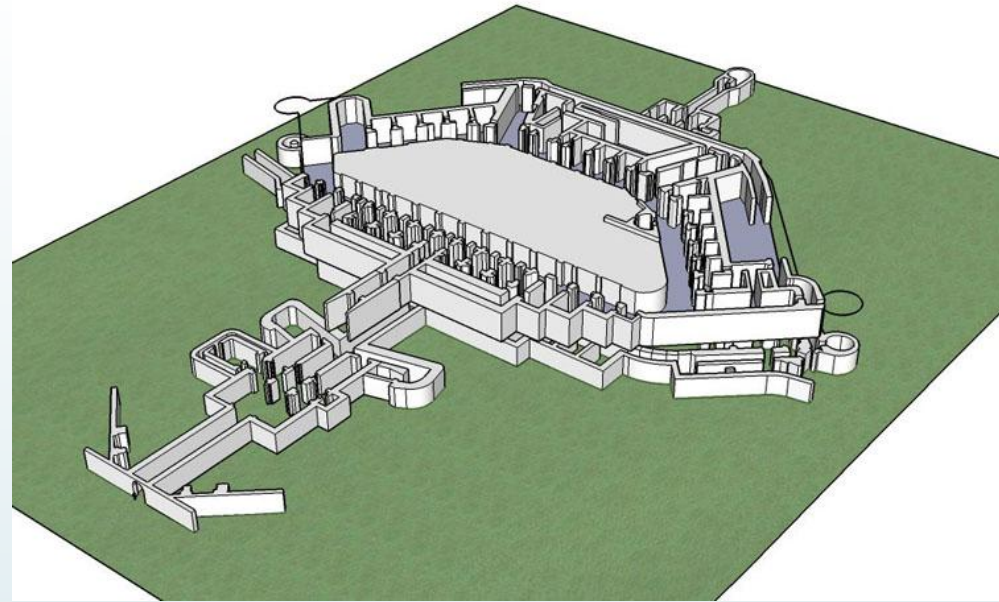
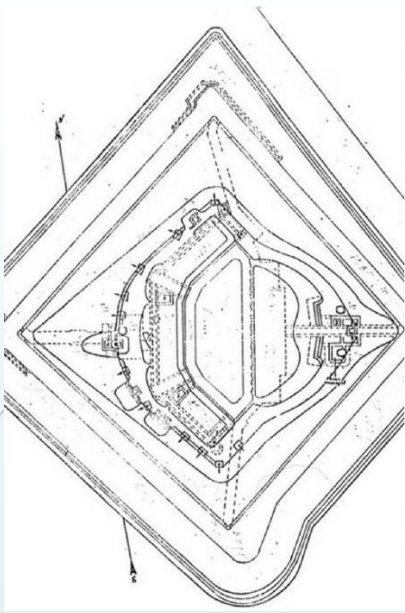
□ По всій Україні – безліч архітектурних пам'яток, якими у свій час пишалися і які були епіцентром історичних подій. Нині вони не втратили історичної цінності, але стали просто непотрібними...

□ Разом з ними розчиняються в повітрі прекрасні можливості для розвитку внутрішнього туризму.

Тараканівський форт

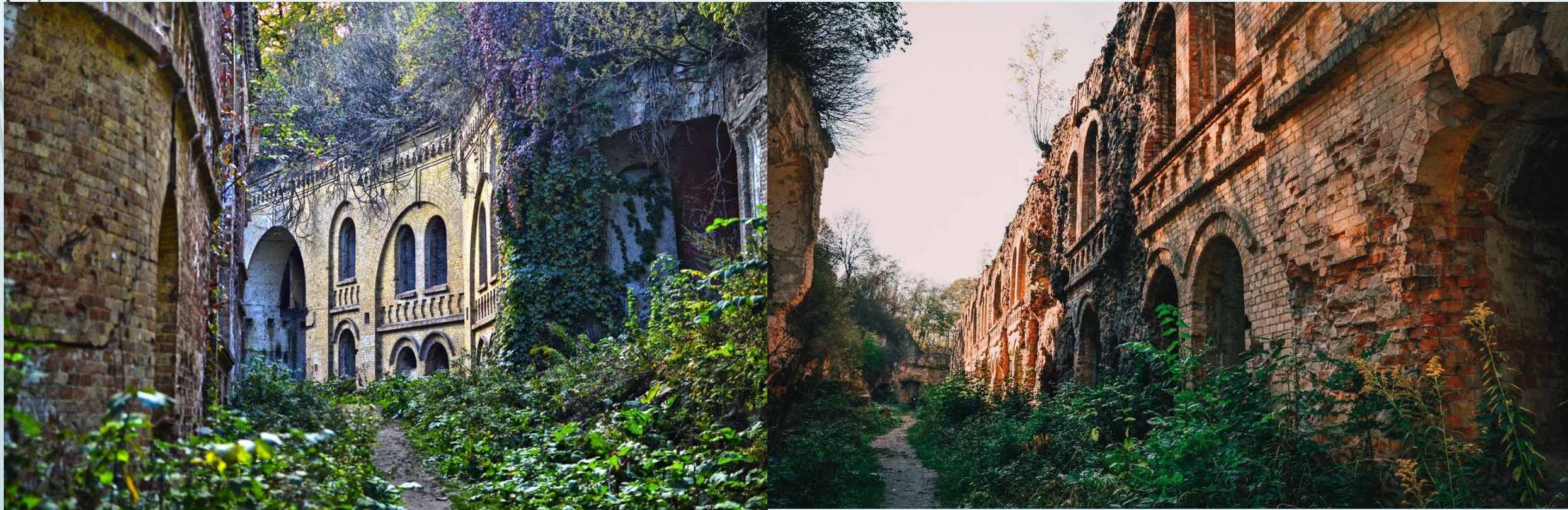

- **Тараканівський форт** — оборонна споруда, архітектурна пам'ятка [XIX століття](#). Розташована неподалік від села [Тараканів Дубенського району Рівненської області](#), в мальовничій місцевості над річкою [Іквою](#).
- Форт має форму [ромба](#) зі сторонами до 240 метрів. Ззовні він оточений глибоким ровом із земляними валами, укріпленими потужними стінами. В центральній частині форту зведена двоповерхова казарма, до якої ведуть чотири підземні ходи, прокладені під другим земляним валом. Там розташовувались житлові, складські та господарські приміщення для артилерійської роти та штаб [коменданта](#) форту. Периметр форту складений зі 105 так званих безпечних казематів і, щоб до них потрапити, треба було подолати подвійну лінію оборонних рубежів. Існує важкодоступна частина форту - "Земляне укріплення", відділене від основного масиву залізницею.
- Центральною спорудою комплексу був ошатний, облицьований, як і каземати, червоною цеглою офіцерський корпус. У ньому розташовувався штаб коменданта форту, житлові та господарські приміщення для роти артилерії. Офіцерський корпус і каземати частково збереглися, вражаючи уяву зовсім не військовою витонченістю.
- Форт мав численний гарнізон (у казематах форту могло розміщатися 800 осіб) та був добре озброєний (оснащений далекобійними гарматами великого калібру).
- Розгалужена мережа підземних ходів форту, облаштованих бійницями, прихована від сторонніх очей. Підземні

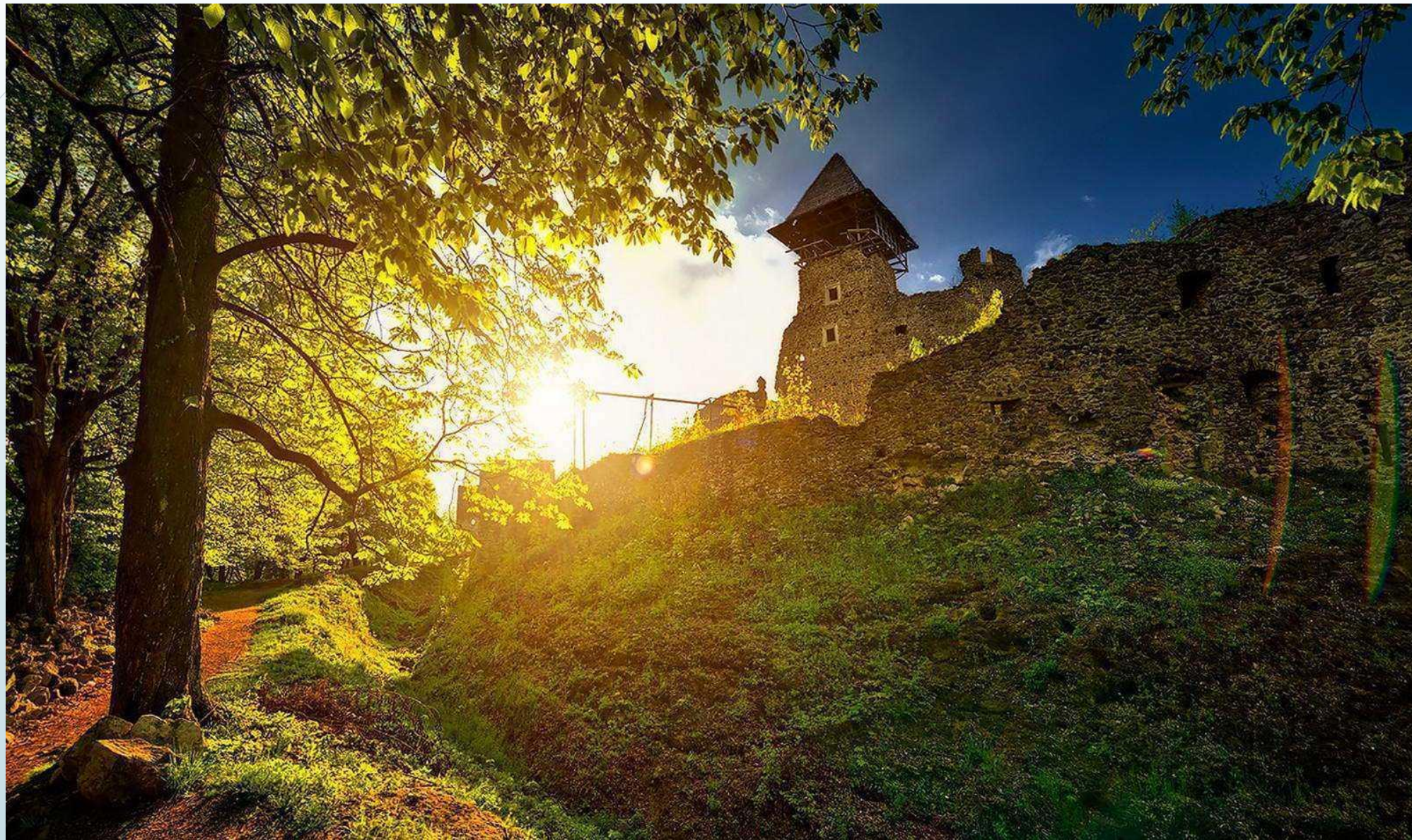

- Місцеві говорять що форт перетворився на місто привид.
- На території форту досі збереглися діючі пастки, опинившись в якій, людина потрапляє в підземні ями.
- Під час Другої світової війни підземелля форту стали лабораторією в якій німці проводили експерименти над людьми.

Зараз форт у поганому стані, з кожним днем руйнується та немає до нього нікому діла.

Невицький замок

- **Невицький замок** – один з найбільш древніх закарпатських замків, що володіє довгою і дуже цікавою історією, а його автентичність, як стверджують фахівці, не має рівних у всій Європі.
- Сьогодні він по праву вважається однією з найцінніших архітектурних **пам'яток Закарпаття**, хоча, на превеликий жаль, зараз замок знаходиться в дуже жалюгідному стані. Грубо кажучи, від його колишнього вигляду трохи залишилося – одні руїни, які продовжують знищуватися часом і людською байдужістю.

- Знаходиться він посеред лісу на високій горі.
- Цю споруду також називають Замком наречених, нібито фортеця була побудована для захисту молодих дівчат. Тут ховали паночок з благородних сімей до заміжжя. Біля підніжжя гори, де знаходиться замок, можна побачити стовп з вулканічного туфу – Невицький стовп. Існує легенда, що в часи язичництва до нього приходили поклонятися жінки, які хотіли мати дітей.

Старосільський замок

- Старосільський замок, точніше його руїни, є пам'яткою архітектури XVI-XVII ст. Сьогодні рештки оборонного муру та вежі вражають своїм розмахом та розмірами. Це — один з найбільших замків Львівщини.
- Фортеця була відреставрована на початку XVIII ст., коли її власником став Адам Миколай Сенявський. Подальші господарі (Чарторийські та Потоцькі) будівлею не переймалися, і замок поступово занепав. На території фортеці розміщувалися винокурня, склади для збіжжя, броварня; стіни з часом почали розбирати для власних потреб селяни.
- Сьогодні збережені лише оборонні мури замку та три вежі.

Червоноградський замок

Історія Червоноградського замку

- На початку 17 століття завдяки давньому магнатських роду Даниловичів на червоних землях Тернопільщини виник прекрасний Червоноградський замок, його ще знають як Червоногородський замок. На жаль, фортеця зазнала значних руйнувань від турецьких навал, проте вже в 1820-1840 роках була відновлена знатними представниками роду Понінських. Саме тоді на пагорбі виріс палац в стилі неоготики. Основною прикрасою розкішного палацу стали замкові вежі, увінчані зубчастими коронами. Досі **залишається таємницею авторство проекту фортеці**. Згідно з одними даними, архітектором був поляк Томаш Матловській. Інші називають автором проекту львівського архітектора Юліана Захаревича.
- Особливу привабливість сучасним руїнах старого замку надають підземні ходи, якими, розповідають місцеві жителі, можна потрапити в печеру «Поросячка». За легендами, в цій печері колись жив монах, а сьогодні її охороняє безголовий лицар. Мовляв, це не просто печера, а «Зал страшного суду», тоді як підземні ходи - «ходи в пекло». Втім, містичні історії цілком підходять цієї місцевості, де земля червоного кольору, вежі замку оповиті туманом, а таємничу тишу порушує лише шум [водоспаду Джурин](#), який знаходиться недалеко від руїн.
- Цікаво те, що в стінах Червоноградської фортеці в 80-х роках 16 століття відгуляв своє весілля Михайло Хмельницький, батько Богдана Хмельницького.

- Сьогодні від Червоногородського замку залишилося тільки дві башти. Одна із них зруйнована наполовину, друга збереглася дещо краще. Усе всередині замку – в аварійному стані, тож ходити там слід обережно.
- Скільки ще простоїть цей палац – невідомо, адже про неї ніхто не дбає, а час робить своє. Але навіть у такому стані замок досі привертає увагу як туристів, так і сучасних "художників" – стіни усередині замку та зовні деінде розмальовані графіті. Попри все, руїни виглядають дуже романтично: дві зубчасті вежі, що височіють посеред буйної зелені, – просто перехоплюють подих.

Кременецький замок

Історія Кременецького замку

- Кременецький замок відомий як неприступна твердиня, яку свого часу безрезультатно намагалися здобути:
- [1226](#) — угорський король [Андрій II](#),
- [1240](#)—[1241](#) — хан [Батий](#) — (Кременецький — один з трьох замків, які узагалі вціліли під час монгольської навали **на території всієї Русі**),
- [1255](#) — [Куремса](#).
- [1261](#) замок був знесений за наказом князя Василька на вимогу [Бурундая](#). Заново збудували 14-16 ст. литовсько-руські князі [Любарт](#), [Вітовт](#), [Свидригайло](#).
- 16 ст. проведено описи замку. Кременецький замок мав 2 мости, 3 вежі: Надворітню, Черлену, Над новим домом, князівський палац, приміщення для гарнізону, гауптвахту, городні, церкву св. Михаїла.
- 16 ст. розпочато будівництво колодязя, але не закінчено. На мурах уздовж гори — крита гонтами галерея з бійницями для гармат. Природна недоступність, запаси зброї, пороху, води давали змогу довго тримати облогу.
- [1569](#) Кременецький замок перейшов до королеви [Бони](#). Замок перебудовується в ренесансовому стилі, підсилюється його обороноздатність.
- Після 6-тижневої облоги восени [1648](#) його здобули козаки [Максима Кривоноса](#). Вбитих під час штурму, за легендою, поховали на [П'ятницькому цвинтарі](#). Згодом замок втратив значення, більше його не відбудовували.

- Донині від колиш. будов замку збереглися: найкраще – квадратна двох'ярусна Надбрамна вежа та в'їзна арка в готичному стилі, частково – оборонні мури та вежа Над новим домом (згідно з археол. дослідженнями, найкраще укріплена частина замку розташовувалася в зх., найнепрístupнішій, частині гори й мала площу 65 × 135 м). На цих спорудах встановлені таблиці: охоронні (про те, що це пам'ятки архітектури) та меморіальна – на честь битви з військом хана Батия.
- Зображення (сріблом) напівзруйнованої вежі замку в лазуровому полі разом із гербом Волині є головними елементами міськ. герба м. Кременець.

Історія замку Терещенків

- Денишівський палац родини Терещенків був побудований наприкінці XIX ст. за проектом архітектора Павла Голландського. За його проектами було зведено споруду Міського училища в Києві по вул. Ярославів Вал, 40, також будинок М. А.Терещенка на розі сучасних вулиць Толстого і Горького, музеї Тараса Шевченка, Російського мистецтва та інші.
- Від двоповерхових палаців тепер залишились тільки зовнішні стіни, прикрашені триярусною вежею, існують думки, проте, що веж було дві. Шикарний портал, карнизи та міні фронтон другого поверху над головним входом досі оформлюють колишню замську резиденцію підприємців. Фігурні елементи виконані штукатуркою по цеглі.

- Замок оповитий безліччю легенд та таємниць. Одні розповідають, що на його підлозі був своєрідний “акваріум”: під товстим склом підлоги плавали коропи. Інші кажуть, що насправді підлогу було вимощено золотими монетами, та щоб не ходити по імператорському обличчю, зображеному на монетах, їх ставили на ребро. Люди запевняють, що і досі в навколишніх лісах іноді знаходять ті золоті імператорські монети. За іншими розповідями, біля маєтку була цукрова гірка з якої, ніби по снігу, каталися на санях.
- За однією з легенд, раніше при будівництві у кути споруди закладали золоті монети “для достатку в домі”, тому вони й привабили “скарбошукачів”, що їх зруйнували.
- Біля маєтку ще лишились руїни допоміжних споруд та невпізнаваний фонтан. Подейкують, за радянських часів нащадки Терещенків намагалися відбудувати замок, та їм не дозволили
- Серед місцевих жителів побутують легенди про загадкові підземелля маєтку, які ніби ведуть до місцевої церкви, закладеної Терещенками, та до сусідніх сіл.

Landmarks.in.ua

Architectural attractions and Natural sights in Ukraine

*Палац в с. Денеші. Вигляд з боку парку.
Фото не датоване. Сер. 1910-х рр. (?)*

Добромильський замок або замок Гербуртів

За кілька кілометрів від міста Доброміль Старосамбірського району розташований Добромильський замок – цікавий об'єкт, який не надто привертає увагу відвідувачів. Але серед усіх фортець Львівщини ця є найвищою, бо збудована на висоті 560 метрів над рівнем моря. За гарної погоди з мурів замку добре видно Самбір – відстань до нього становить сорок кілометрів, а також віддалений на тридцять кілометрів Перемишль (це територія сусідньої Польщі). Добромильський замок є пам'яткою архітектури другої половини 16 століття. Приїхавши сюди, нескладно переконатися, що він переживав за своєю довгу історію значно кращі часи, ніж зараз. Нині від замку залишилися лише руїни, які, попри все, ваблять до себе туристів-екстремалів і невиправних романтиків.

Добромильський замок або, як його ще називають, замок Гербуртів. Близько 1450 року львівський ловчий Микола Гербурт побудував на Сліпій горі біля Добромиля дерев'яний замок. Проте, через сім років замок згорів під час нападу татар. У народі розповідають про цю подію. Коли вороги завоювали верх замку, молода княжна у весільній сукні вийшла на двір. Її появі були настільки здивовані, що бій зупинився. Далі вона гордо пройшла повз учасників бою та кинулася у колодязь.

Кажуть, що її дух досі охороняє тутешні місця.

Донині на території Добромильського замку збереглися: чотириярусна бастея; рештки житлових приміщень; два фрагменти мурів; залишки башти; фрагменти криниці у дворі. Добромильський замок є найвіддаленішим від обласного центру серед усіх замків Львівщини. А ще його можна вважати одним із найкраще схованих від людських очей. Адже розгледіти його можна, тільки почавши підійматись безпосередньо на Замкову гору.

Кудринецький замок

Історія

Фортеця у селі Кудринці, що розкинулось по обидва береги Збруча і поділене між Тернопільською та Хмельницькою областями, стоїть на тернопільському боці. На початку XVII століття власники містечка Кудринці – шляхтичі Гербурти взялися за спорудження фортеці. Місцем нового будівництва обрали гору Стрілка, що виступає видовженим хребтом над долиною річки Збруч. Мури заклали міцні – товщиною півтора метра. Замок мав вигляд неправильного чотиригранника з трьома кутовими вежами. Найбільш неприступною була східна стіна, надійно захищена обривистим схилом гори та річкою біля її підніжжя. У більшій квадратній башті була в'їзна брама. Великі розміри та форми вежі були максимально пристосовані до ведення фронтального й флангового вогню. Історичні хроніки свідчать, що влітку 1648 року козацькі загони під керівництвом Максима Кривоноса та повсталі селяни вигнали з фортеці польський гарнізон. Двічі замок захоплювали турки. І хоча турецьке панування у Кудринцях було нетривалим, воно запам'яталося людям. Існує легенда про дух дівчини, яку піддані султана замурували в одній зі стін. Відтоді, йдеться у оповіді, привид нещасної не знаходить спокою і його бліді обриси можна побачити в ясні місячні ночі.

У XVIII столітті нові власники твердині – магнати Гуменицькі перебудували частину замку під палац. У ньому розмістили приватний музей із археологічною та нумізматичною колекціями і картинною галереєю. Подільський воєвода Стефан Гуменицький був великим прихильником старовини і любив влаштовувати у замку виставки колекцій золотих, срібних і бронзових прикрас, зброї, посуду, знайдених у навколишніх землях. Після смерті значна частина колекції була втрачена. Герба графа Гуменицького не вдалося знайти, тому вони перетворили замок у парк.

Сучасний стан замку

Нині замок знаходиться в напівзруйнованому стані. Найбільших руйнувань він зазнав на початку ХХ століття. Цікаво, що від однієї стіни руїни залишилися у формі тризуба. Нині частково збереглися південна, західна та північна стіни, а також п'ятигранна вежа на висоту трьох ярусів, шестигранна триярусна башта й частина надбрамної вежі. В одній із стін замку видно аркоподібний проріз. Дослідники твердять, що це неглибока хвіртка, яку використовували для несподіваного нападу на ворога. Неглибока западина в землі біля однієї з башт вказує, що тут колись була криниця. Багато ходять легенд про тутешні підземелля, де, за повір'ям, власники сховали численні скарби. А також кажуть, що вони простягнулися аж до Кам'янця-Подільського, а це 25 кілометрів.

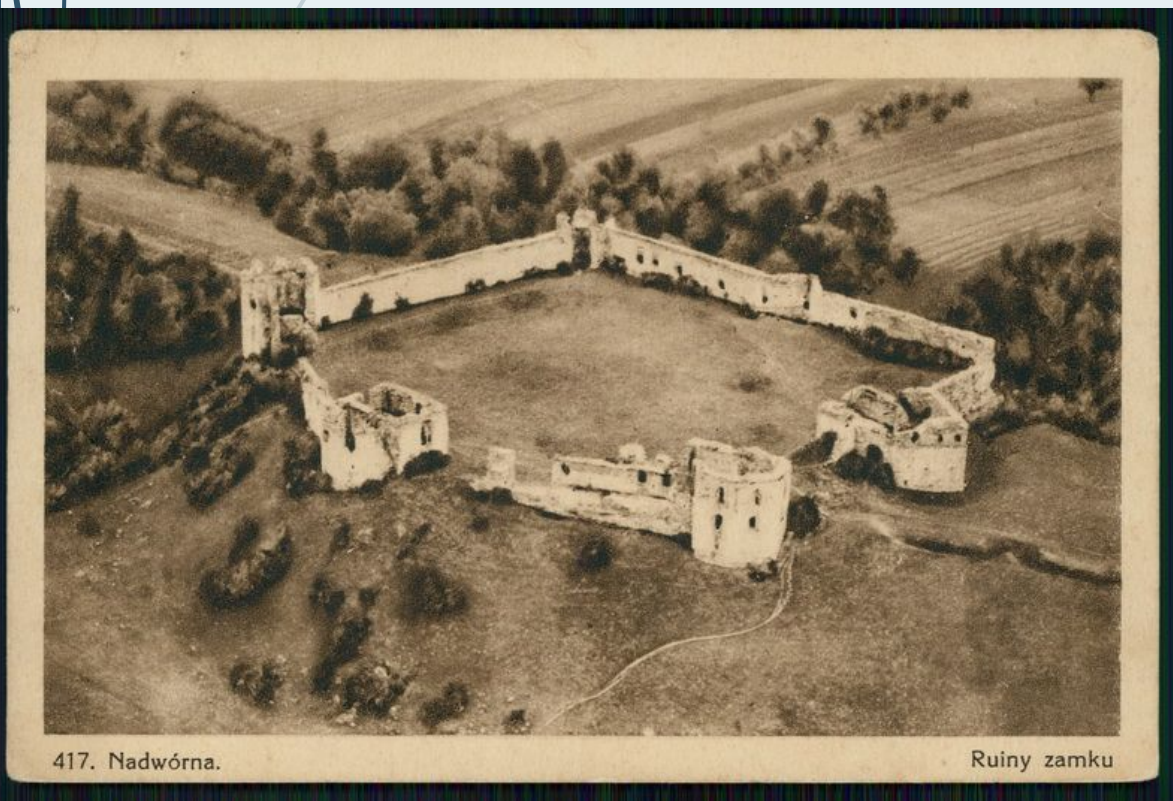
Пнівський замок

Пнівський замок - це гігантський неправильний п'ятикутник з вежами по кутах і товщиною стін до 1.8 м. Замок будували з великих тесаних брил гірського сірого каменю; здебільшого на внутрішніх боках стін використовували також червону цеглу. По кутах фортеці були розміщені п'ять сторожових веж з бійницями: в'їзна і чотири кутові (східна - кругла, північна і південна - шестигранні, західна - напівкругла). В'їзд у замок здійснювали через підйомний міст, перекинутий через штучно викопаний рів, який наповнювався водою.

Пнівський замок

Замок колись був дуже потужною фортецею, зараз зберігся десь наполовину. У давнину було шість веж і один трикутний замуrowаний бастион, який теж можна вважати вежею.

Зараз збереглося п'ять веж, шоста практично зруйнована. Не зважаючи на те, що фортеця стоїть у руїні (її трохи підмурували), вона виглядає сильним укріпленням. Під баштами є підземні ходи, видно входи в засипані підземелля.

Сидорівський замок

- Сидорівський замок – один із небагатьох в Україні, який має точну дату заснування, це – 7 жовтня 1398 року, коли польський король Владислав Ягайло дозволив заселити пустище з назвою Береш над річкою Сидорів.

Зведений на високому пагорбі, що омивається з трьох боків річкою, з аісковуку та вапняку в 40-х роках 17 ст. Замок мав 7 веж і досить витягнуту з півночі на південь форму.

Довжина замку з півдня на північ 178 метрів, а з заходу на схід 30 метрів. Замок був сильно пошкоджений під час турецької навали 1672 року, а потім відновлювали з поч 18 ст втратив оборонне значення, занепав і потроху руйнюється до наших днів.

Сидорівський замок- оборонна споруда середини 17 століття, пам'ятка архітектури місцевого значення. Розташований в селі Сидорів, приблизно в 7 кілометрах південніше смт Гусятин Тернопільської обл.

ХУСТСЬКИЙ ЗАМОК

- Хустський замок- форматифікаційна споруда, що існувала в 11-17 ст. у місті Хуст. Замок був побудований як угорська королівська фортеця для захисту соляного шляху з Солотвина, зокрема Хустських воріт, і прикордонних районів.

- Житлові будівлі, повернуті вікнами на схід, здіймаються одна над одною. Дахи палаців вкриті кольоровою черепицею, дахи церков- залізом, хрести на них – з чистого золота і так сяють, що в того, хто дивиться на них, втомлюються очі і він змушений, з повагою до них, опускати погляд.”

- Його будівництво поч. в 1090 році та було закінчено за короля Бели III у 1191 році.
- Про замок згадує турецький мандрівник Евлія Челебі: “хустський замок розташований на вершині гори Хасана. Мури його високі і товсті, і своєю могутністю він схожий на фортецю Іскандер, бо висота його сягає неба.

Підгорецький замок

Підгорецький замок

- Підгорецький замок- пам'ятка архітектури епохи пізнього Ренесансу і бароко. Розташований у с.Підгірці Золочівського району (колиш. Бродівський район) Львівська область. Замок було побудовано протягом 1635-1640 років під керівництвом архітектора Андреа дель Аква за вказівкою коронного гетьмана Станіслава Конєцпольського.
- Підгорецький замок є одним із найкращих в Європі зразків поєднання ренесансного палацу з бастіонними укріпленнями.

- Замок має форму квадрата, сторона якого дорівнює приблизно 100 метрів. На його рогах розташовані п'ятикутні бастіони. Замок збудований з цегли і каменю. Між внутрішньою і зовнішньою стінками замку влаштовано каземати. Вимощена гладкими кам'яними плитами покрівля казематів утворює тераси, огорожені балюстрадами. Ці тераси, очевидно, використовувалися для прогулянок, а в разі військової потреби- для розміщення гармат.

- Підгорецький замок розташований на краю рівнинного плато, що на одному з відрогів Вороняків (частина Подільської височини), на висоті 399м над рівнем моря, неподалік від долини верхів'їв річки Стир. Південна частина плато у цьому місці рівнинна, а саме в її бік спрямовані укріплення замку і в'їзна брама, а в бік Бродівської рівнини- палац, з вікон якого відкривається чудовий краєвид. Під час хорошої погоди місцевість на північ проглядається на десятки кілометрів.

- Вістря бастіонів увінчують витесані з каменя- пісковуц витончені сторожові вежі-кавальєри. Зі сходу, півдня і заходу замок оперізує смуга оборонних укріплень, важливими елементами якої є глибокий, облицьований каменем рів і земляні вали.

Висновки:

- Вся культурна спадщина безслідно йде в небуття через відсутність фінансування та реставраційних робіт і елементарної уваги з боку влади.
- Також це йде втрата туризму та процвітання певних регіонів України.
- Для можливого вирішення проблеми державі потрібно діяти. На нашу думку потрібно залучати небайдужих людей, наприклад передавати замки в приватну власність на певних умовах на яких все буде збережено та відновлено, або передання в оренду для розквіту приватного музею який за власні кошти реставруватиме пам'ятку і збереже її для майбутній поколінь.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЗАКІНЧЕНА

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

risovach.ru